

KUNTA KIERTOTALOUDEN ASIALLA

Petri Leskinen
Elinympäristöjohtaja
Utajärven kunta

UTAJÄRVI

Etäisyydet:
 Oulu 60 km
 Kajaani 129 km
 Helsinki 600 km

Pinta-ala: 1 735 km²

Väkiluku: 2 523
 (1,51 as./km²)

HIILIVIISAUDESTA ELINVOIMAA

- Tavoitteena löytää "päästö ongelmiin" ratkaisuja joissa toteutuu
 - > taloudellinen kannattavuus
 - > elinvoiman lisääntyminen, kunnan kehittäminen
 - > päästöjen vähentäminen
 - > kiertotalouden materiaalien hyödyntäminen
 - > uusien bisnestoimintojen syntyminen
- **PUHUMME HIILIVIISAASTA AJATUKSEN KEHÄSTÄ** (ajatus lähtenyt kehittymään vuodesta 2018)

OMAN YMMÄRRYKSEN KEHITTÄMINEN KIERTOTALOUDESSA

- Kuunnellaan elinkeinoelämää herkällä korvalla
- Mahdollistetaan kunnan strategissa, maankäytössä ja viranomaistoiminnassa kiertotalouden toiminta mahdollisimman joustavasti ja ollaan rohkeasti kokeilemassa uutta
- Tehdään itse ja halutaan omassa organisaatiossa oppia mm. purkamaan rakennuksia ja vaikuttaa lopputulokseen
- Itse tekemällä oppii mikä toimii ja mikä ei kiertotalouden toimintaympäristössä
- Kunta julkisena toimija voi vaikuttaa asioiden kehittymiseen merkittävästi mm. toimimalla aktiivisena osapuolena esim. kiertotalouden hankkeissa
- Pienessä kunnassa haasteena resurssien määrä... mutta kiinnostus ja innokkuus monesti korvaa niukkuuden 😊

PURETTAVIEN RAKENNUSTEN VAIKUTUS KUNTAAN

- Taloudellinen haaste purkukustannus > voidaanko kiertotalouden avulla kompensoida kustannuksia ?
- Tasearvot > usein purkukohteessa on arvoa jäljellä merkittäviä määriä ja tekee entistä vaikeammaksi taloudellisen yhtälön... talouden suunnitelmallisuus !
- Ajatus Utajärvellä > koitamme nähdä purettavat rakennukset materiaalipankkeina
- Maankäytön suunnittelun ja Infrarakentamisen ajallisen suunnitteluikkunan tulee olla huomattavasti suurempi, jos koitamme saada hankkeisiin kiertotalouden materiaaleja sisään kilpailutuksiin
- Alueellinen yhteistyö tärkeää

Kiertotalouden käsikirja - hankkeen tavoitteena oli

- parantaa osaamista kierrätysmateriaalien hyödyntämisessä ja
- saada uusia kiertotalousyrityksiä toimimaan Utajärven teollisuusalueella.

Käsikirjan lisäksi kehitettiin **laskentatyökalu**, jota voidaan hyödyntää infrarakentamisen ja muun kiertotaloustoiminnan aiheuttamien päästöjen ja kustannuksen arvioimiseen ja seuraamiseen.

Aikataulu: 1.5.2021 – 30.11.2022

Budjetti: 63 000 euroa, joista Ympäristöministeriöltä saadun tuen osuus oli 70 %

Tekijä: AFRY Oy

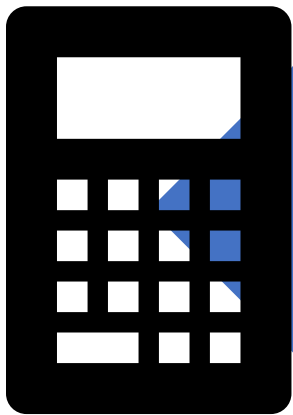

Etuja

- Päästöjen, ilmastovaikutusten, jätteiden ja luonnonvarojen käytön minimointi
- Luonnon järjestelmien säilyttäminen
- Kilpailukyyn lisääminen
- Uusien markkinoiden synnyttäminen
- Mahdollisuuksia työhön
- Sosiaalisia hyötyjä

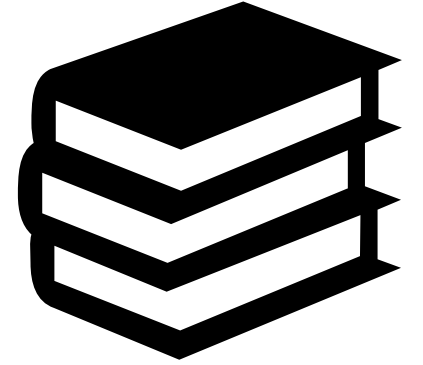

Kiertotalouden käsikirja

Laskentatyökalu: kustannukset ja
päästöt

Kiertotalouden käsikirjan sisältö

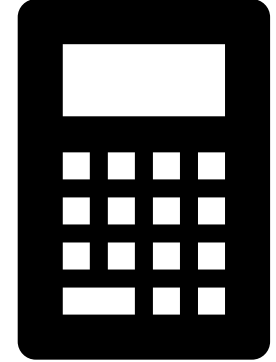
- Yleistä tietoa, mm.
 - Infrarakentamiseen soveltuvat kiertotalousmateriaalit
 - Materiaalit ja niiden ominaisuudet
 - Materiaalien käytön ohjeistus
 - Uusiomateriaalien luvantarve ja MARA*-kelpoisuus
 - Hankintakriteerit, kuten kiertotaloustavoitteiden määrittäminen osana rakennuskohteiden tilaus- ja kilpailutusvaihetta
- Utajärven teollisuusaluetta koskevaa tietoa, mm.
 - Kaavoituksen nykytila
 - Utajärven teollisuusalueen materiaalisuositukset. Otettu huomioon saatavuus ja hyötykäyttökelpoisuus
 - Tulevaisuuden kehitysmahdollisuudet

Käsikirja on ladattavissa hankesivulta.

*Valtioneuvoston asetus eräiden jätteen hyödyntämisestä maarakentamisesta (MARA-asetus 834/2017)

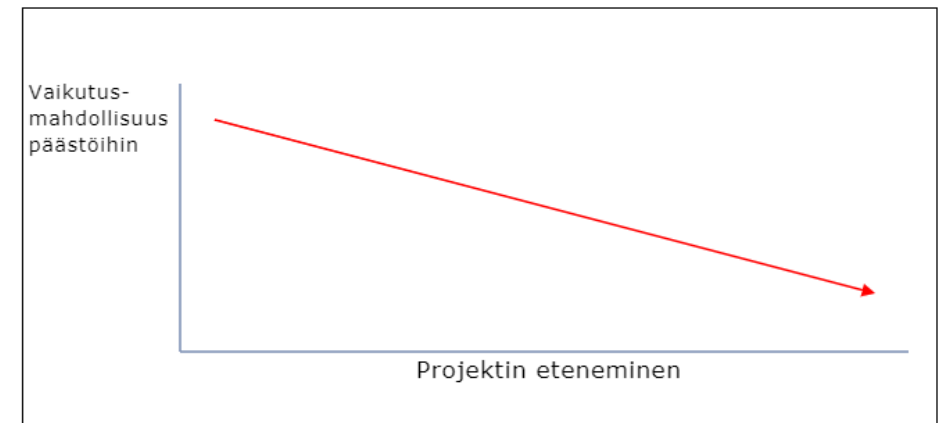
Laskentatyökalu

- Arvioi ennakkoon rakentamisprojektin kustannus- ja päästövaikutukset
- Sisältää osiot
 - Raaka-aineiden kaivuu ja tuotanto
 - Kuljetus
 - Rakentaminen
- Laskurilla voidaan myös verrata eri skenaarioita, kuten uusiomateriaali vs. neitseellinen materiaali

Laskentatyökalu on ladattavissa hankesivulta.

Hankesivulta löytyy ohjevideo työkalun käyttöön.

Laskentatyökalun pilotointi: Jätepolton kuonan käyttö tierakentamisessa

Vertailtiin kahden tiepätkän maarakentamisesta aiheutuneita päästöjä ja kustannuksia kahden skenaarion avulla:

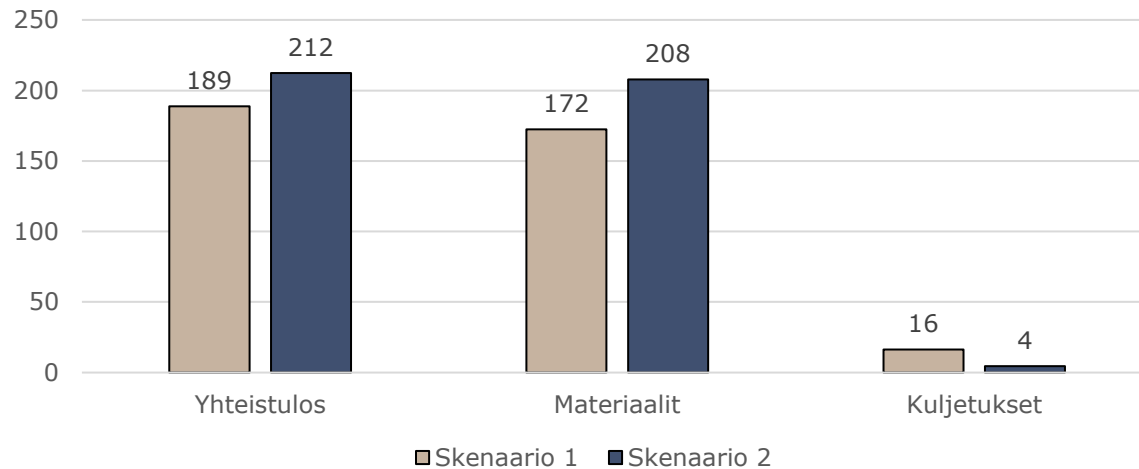
- Skenaario 1: uusiomateriaali kuona (todenmukainen)
- Skenaario 2: neitseellinen materiaali (sora, hiekka, kivimurske)

Laskennan oletus: tarvittavan neitseellisen materiaalin määrä sama kuin käytetyn uusiomateriaalin (kuona) määrä.

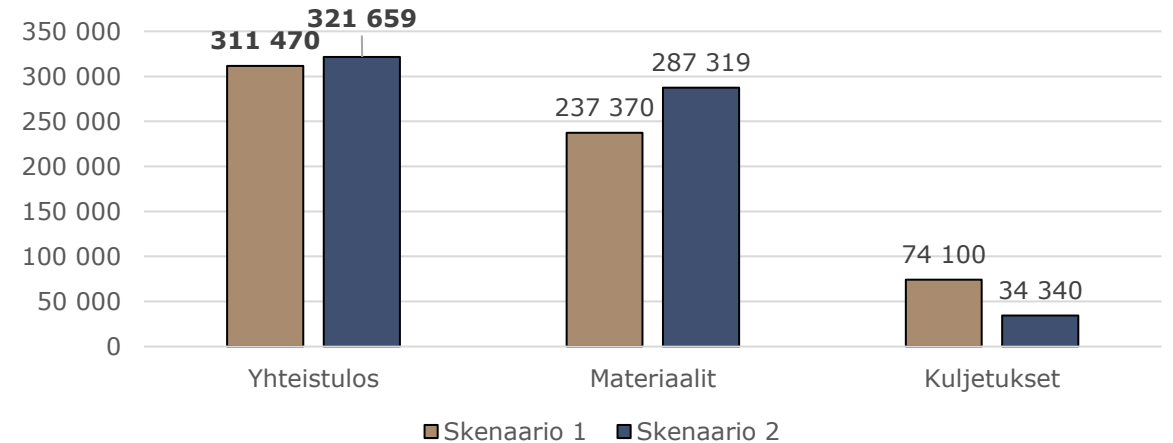

Pilottikohde 1: Tiepätkä, pituus 580 m ja leveys 9 m

Päästöjen vertailu tCO₂e

Kustannusten vertailu €

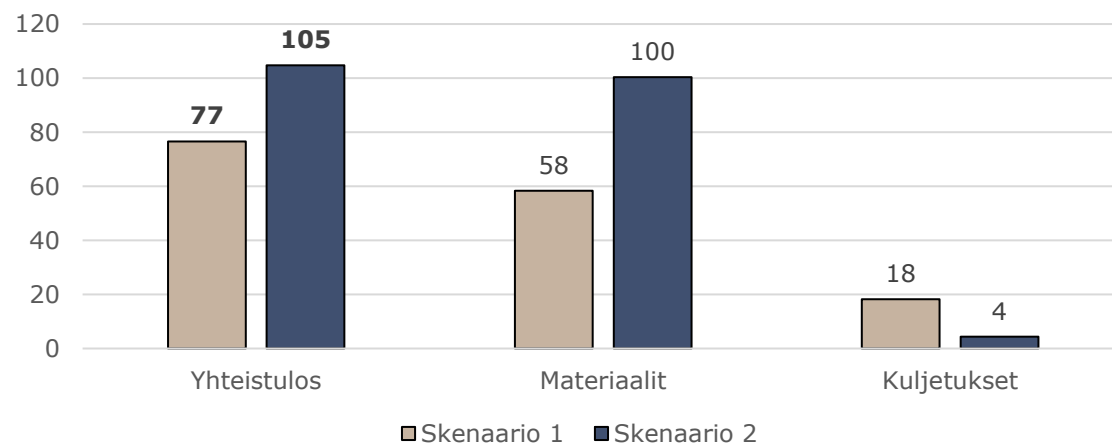

Skenaario 1 kuvastaa todenmukaista tilannetta, eli maarakentamisessa käytettiin uusiomateriaalia (kuona).

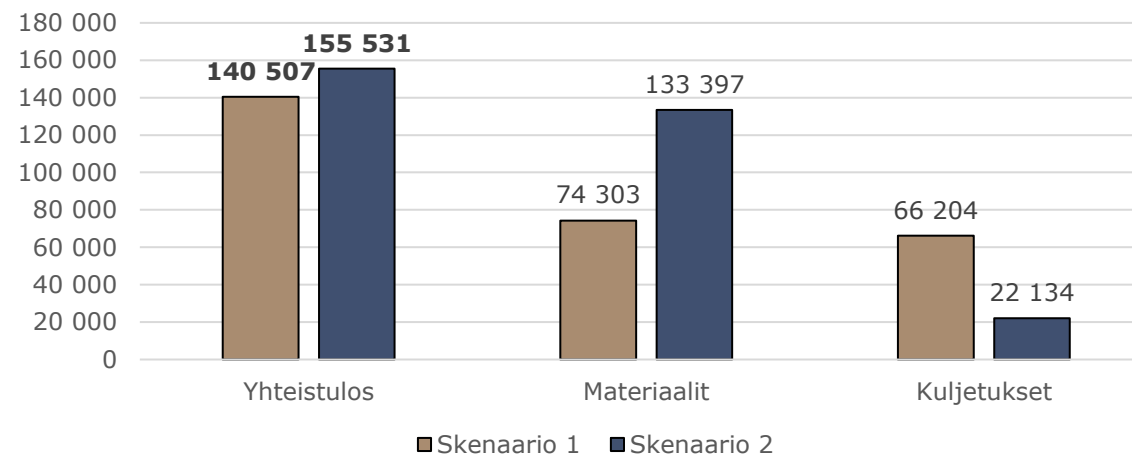
Skenaario 2 laskenta toteutettu neitseellisiä materiaaleja (sora, hiekka, kivimurske) käyttäen.

Pilottikohde 2: Tiepätkä, pituus 820 m ja leveys 9 m

Päästöjen vertailu tCO₂e

Kustannusten vertailu €

Skenaario 1 kuvastaa todennukaista tilannetta, eli maarakentamisessa käytettiin uusiomateriaalia (kuona).

Skenaario 2 laskenta toteutettu neitseellisiä materiaaleja (sora, hiekka, kivimurske) käyttäen.

Laskentatyökalun pilotoinnin tiivistelmä (yhteenlaskettu pilottikohde 1 + 2)

Uusiomateriaalin (kuona) käyttö aiheutti

- 38 % vähemmän päästöjä ja
- 13 % vähemmän kustannuksia

neitseellisen materiaalin (sora, hiekka, kivimurske) käyttöön verrattuna.

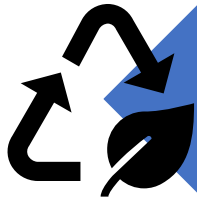
Yhteenlaskettuna päästösäästöt olivat 52 tCO₂e (hiilikädenjälki*) ja kustannussäästöt olivat 25 000 €.

**Säästetty päästö määrä
vastaa 254 kertaa
henkilöautolla ajoa
Suomen päästä päähän**

*hiilikädenjälki = Tuotteen, prosessin tai palvelun ilmastohyödyt eli päästövähennyspotentiaali käyttäjälle (SITRA)

Ajankohtaisia kiertotaloustoimintoja

Biohiili (purkupuu keskeinen raaka-aine)

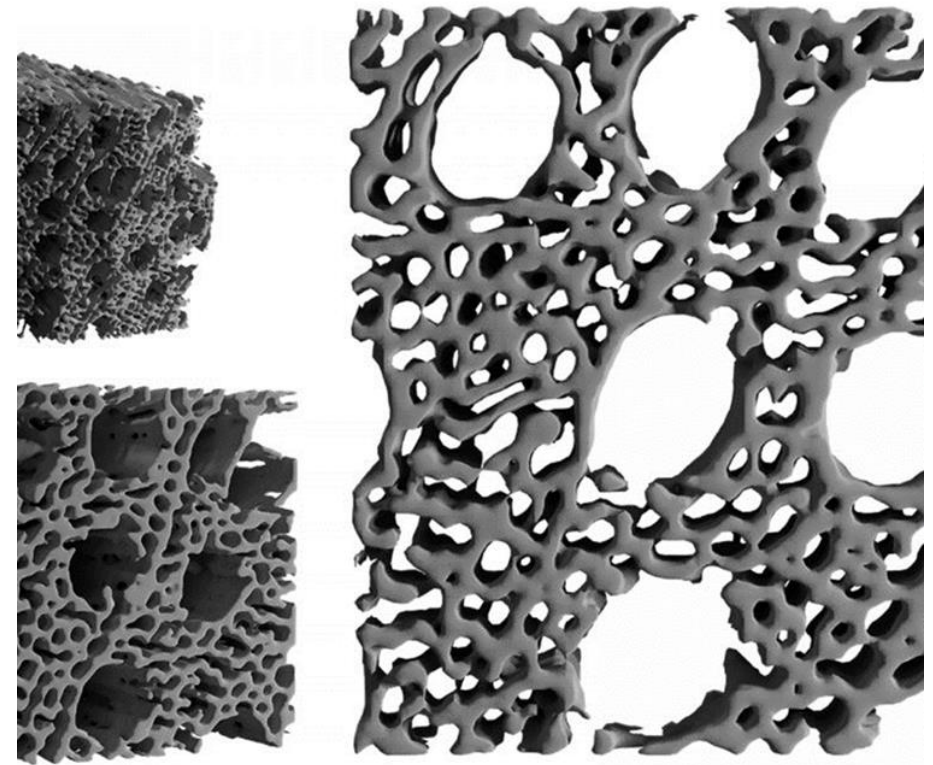
Biohiili tuotetaan korkeassa lämpötilassa, vähähappisessa pyrolyysissä eli kuivatislauksessa. Raaka-aineena käytetään kasviperäistä biomassaa.

Biohiili toimii hiilinieluna ja hillitsee ilmastonmuutos-ta. Biohiili on keino sitoa hiiltä maaperään ja siten vähentää ilmakehässä olevan hiilidioksidin määrää. 1 tonni biohiiltä sisältää 3,7 tonnia hiilidioksidia.

Biohiilen tuontanto Utajärven teollisuusalueella alkoi helmikuussa 2023. GRK käyttää biohiiltä omissa infra-alan projekteissaan esimerkiksi

- kasvualustoina,
- maan parantamiseen ja
- veden puhdistamiseen.

Utajärven biohiililaitos **työllistää 10 henkeä ja sen lisäksi biohiililaitos työllistää toimitusketjujen kautta.**

285 μm
Kuva: Carbons.fi

GRK

Purkubetonin hyötykäyttö

Purkubetonin lähde: purettu sote-rakennus Utajärven taajama-alueella.

Purkubetonin hyödyntämiskohde: toisen kiinteistön alueelle sijoittuvan kaavatien rakentaminen.

Seuraavat askeleet:

- MARA*-kelpoisuuden varmistaminen
 - Ympäristökelpoisuus
 - Tekniset vaatimukset
- Jos ei täytä MARA-kriteerejä → hyödyntäminen erillisen ympäristöluvan kautta

Lähikuva: Testbed.hel.fi

*Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisesta (MARA-asetus 834/2017)

KIITOS!

petri.leskinen@utajarvi.fi

puh. 050 387 1973

utajarvi.fi

